

Ευγνωσία Ραφτοπούλου-Χατζηπρίμου

Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω

e-mail: info@raftopoulou.gr

τηλ. 2310 535.538

Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΑΣΘΕΝΗ

Η Ελένη, πολυάσχολη γιατρός και άνθρωπος με συνέπεια και υπευθυνότητα στη ζωή της, ζητά να με συναντήσει και μπαίνει απευθείας στο θέμα:

-Ακούμε πλέον συχνά για δικαστικές υποθέσεις με κατηγορούμενους γιατρούς. Υποθέσεις όπως τις λέτε ιατρικού σφάλματος ή ιατρικής ευθύνης. Θα ήθελα, λοιπόν, να ξέρω ποιές είναι οι νομικές μας υποχρεώσεις απέναντι στον ασθενή στο θέμα της ενημέρωσής του.

*-Ανοίγεις ένα μεγάλο θέμα Ελένη μου. Ένα θέμα σοβαρό και με πολλές πτυχές. Ας ξεκινήσουμε με μια ξεκάθαρη τοποθέτηση: Ο ασθενής έχει δικαίωμα ενημέρωσης. Έχει δικαίωμα να ενημερωθεί για όλα όσα τον αφορούν **από τον γιατρό** (όχι π.χ. από νοσηλεύτη, που και αυτός έχει υποχρέωση να ενημερώσει αλλά για άλλα θέματα). Καταρχήν ο ασθενής δικαιούται να μάθει ποια είναι η πάθηση, ποιο είναι το πρόβλημά του.*

-Μα τι μπορεί να καταλάβει ο ασθενής από μία λέξη;

-Σωστά το θέτεις το ζήτημα, ασφαλώς και δεν μπορεί να καταλάβει μόνον από μία λέξη. Χρειάζεται μια στοιχειώδης ανάλυση, μια ανάπτυξη, για να καταλάβει πράγματι περί τίνος πρόκειται. Αν είναι η πάθηση του σοβαρή, αν θεραπεύεται, αν το πρόβλημα είναι χρόνιο, τι συνέπειες αναμένεται να υπάρχουν... Στη συνέχεια, να πληροφορηθεί ποιές είναι οι προτεινόμενες θεραπείες, ποιές οι εναλλακτικές δυνατότητες. Και ποιές οι τυχόν παρενέργειες ή οι κίνδυνοι.

-Πώς να αναλυθούν όλα αυτά; Μάθημα ιατρικής θα γίνει;

*-Ο Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας (που είναι νόμος, υποχρεωτικός για όλους) ορίζει ότι ο γιατρός οφείλει να ενημερώνει «**πλήρως** και με τρόπο **κατανοητό**» τον ασθενή για το περιεχόμενο της ιατρικής πράξης που προτείνει, για τα αποτελέσματα και για τις πιθανές **συνέπειες** που θα έχει. Οφείλει ακόμη να ενημερώσει για τους ενδεχόμενους κινδύνους ή **επιπλοκές** που πιθανόν να υπάρξουν. Δεν πρέπει να παραλείψει να μιλήσει για τις εναλλακτικές προτάσεις. Επιπλέον οφείλει να δώσει πληροφορίες και για άλλα θέματα, όπως π.χ. για τον πιθανό **χρόνο** αποκατάστασης. Όλη αυτή η ενημέρωση, πρέπει να γίνει **από τον γιατρό** με χρήση όρων σαφών και κατανοητών και με τέτοιο τρόπο και σε τέτοιο βαθμό ώστε ο ασθενής να μπορεί να σχηματίσει πλήρη εικόνα των ιατρικών συνεπειών της κατάστασής του, και μάλιστα όχι μόνον αυτών. Η ενημέρωση από τον γιατρό πρέπει να είναι τέτοια ώστε ο ασθενής να έχει εικόνα και για τους **κοινωνικούς** και τους **οικονομικούς** παράγοντες. Τότε,*

μόνο τότε μπορεί να προχωρήσει στη λήψη αποφάσεων και να δώσει **έγκυρη συναίνεση** για την ιατρική πράξη.

-Όλα αυτά χρειάζονται χρόνο...

-Πράγματι χρειάζεται ένα περιβάλλον ηρεμίας για να μπορεί να δοθεί σωστή ενημέρωση. Δεν μπορεί να γίνει ενημέρωση βιαστικά στο διάδρομο, στο πόδι, αλλά σε χώρο και σε χρόνο κατάλληλο, προφανώς στο γραφείο. Αφού καθίσουν, ο γιατρός θα εκθέσει την κατάσταση και ο ασθενής θα υποβάλει τις ερωτήσεις του και θα ζητήσει διευκρινίσεις. Και βέβαια, θα κρατήσει και σημειώσεις, γιατί αλλιώς, μέχρι να βγει από το ιατρείο, θα έχει ξεχάσει τα μισά από αυτά που άκουσε.

-Μπορεί η ενημέρωση να γίνει με έντυπα;

-Τα έντυπα μπορούν να βοηθήσουν αλλά δεν μπορούν να αντικαταστήσουν την προφορική ενημέρωση που υποχρεωτικά θα γίνει από το γιατρό. Η ιατρική, είναι επιστήμη πολλές φορές περίπλοκη, δηλαδή δεν ισχύουν πάντα τα ίδια για όλους. Ναι, μεν χρησιμοποιούνται ιατρικά πρωτόκολλα, αλλά ωστόσο είναι απαραίτητη η εκτίμηση της συνολικής κατάστασης του ασθενή από τον γιατρό, ο οποίος θα λάβει υπόψη όλους τους παράγοντες και όχι μόνον έναν. Για αυτό άλλωστε είναι σημαντικό (και εξασφαλιστικό και για το γιατρό) να παίρνει ένα πολύ καλό ιστορικό του ασθενούς. Όπως είναι επίσης σημαντικό ο ασθενής να καταλαβαίνει τι γίνεται...

-Καμιά φορά οι ερωτήσεις είναι κουραστικές...

-Καταλαβαίνω... Όμως οι γιατροί είστε άνθρωποι μορφωμένοι. Κατανοείτε τις ανάγκες του **ανθρώπου** και ότι ο ασθενής είναι πρωτίστως μια ανθρώπινη ύπαρξη. Αντιλαμβάνεστε επίσης ότι όταν είναι σωστά ενημερωμένος, βοηθά τον γιατρό του στο έργο του και στο θετικό αποτέλεσμα που είναι η επιθυμία και ο κοινός στόχος. Όταν ο γιατρός διαθέσει τον **χρόνο** που απαιτείται για την ενημέρωση, η δουλειά του γίνεται ευκολότερη και γρηγορότερη, κερδίζει τον χρόνο στην πορεία. Ο ασθενής που έχει κατανοήσει καλά τι γίνεται και τι πρέπει να κάνει αυτός, ακολουθεί τη θεραπεία σωστά, μπορεί να συνεργαστεί καλά με τον γιατρό και είναι σε θέση να τον πληροφορήσει για όλα τα θέματα που αντιμετωπίζει σχετικά με την υγεία του. Είναι εξάλλου βοηθητικό ότι το μορφωτικό επίπεδο και των ασθενών γενικά έχει ανέβει, με αποτέλεσμα να είναι δυνατή η συνεννόηση μεταξύ των δύο πλευρών. Τέλος, είναι σημαντικό ο γιατρός να έχει κερδίσει την εμπιστοσύνη του ασθενή. Να πιστεύει ο ασθενής ότι ο γιατρός προτείνει αυτό που είναι καλύτερο για την υγεία του ασθενή και ότι δεν έχει άλλα κίνητρα.

-Αν ο ασθενής υπογράψει χαρτί ότι συμφωνεί σε αυτά που γίνονται, ο γιατρός είναι καλυμμένος νομικά;

-Οι δικαστικές διαμάχες για ιατρικά σφάλματα είναι συχνές και η έλλειψη ενημέρωσης του ασθενή, είναι ένας συνηθισμένος και βασικός λόγος δημιουργίας νομικής ευθύνης. Για να γίνει μια ιατρική πράξη, πρέπει ο ασθενής να δώσει τη **συναίνεσή** του. Για να είναι αυτή η συναίνεση έγκυρη, πρέπει να έχει προηγηθεί **ενημέρωση πλήρης, επαρκής, κατανοητή και έγκαιρη**. Η υπογραφή ενός χαρτιού για τη συναίνεση, από μόνη της δεν απαλλάσσει το γιατρό. Είναι, λοιπόν, προς το συμφέρον όλων να βρεθεί και να διατεθεί ο απαραίτητος χρόνος για την έγκαιρη, πλήρη, επαρκή και κατανοητή ενημέρωση του ασθενούς.

Και μην ξεχνάμε: Ο **σεβασμός της αξιοπρέπειας του ανθρώπου**, είναι αφενός συνταγματικό δικαίωμα, αφετέρου καθήκον και υποχρέωση **ΟΛΩΝ ΜΑΣ**, από όποια πλευρά του στηθοσκοπίου κι αν βρισκόμαστε.